

KOIRAN ENSIAPULIITE

koonnut Mari Lahtinen

NÄMÄ OHJEET EIVÄT KORVAA YHTEYDENOTTOA ELÄINLÄÄKÄRIIN TAI ELÄINLÄÄKÄRISSÄ KÄYNTIÄ.

HAAVAT

Haavoissa pitää aina arvioida onko se puhdas vai likainen ja onko tarvetta ompelulle. Periaatteessa haavat kannattaa aina puhdistaa huolella esim. laimennetulla Betadineliuoksella tms. Mikäli haavassa on hiekkaa tai roskia tulee se suihkuttaa haalealla vedellä. Tarvittaessa haavat suojataan nuolemiselta ja likaantumiselta.

Toisten eläinten puremat infektoituvat erittäin helposti. Aina kannattaa käyttää eläinlääkärissä mahdollista antibioottikuuria varten.

Pääasiassa erittävä tai mätäinen haava hoituu laimealla Betadineliuos huuhtelulla, runsaalla veden suihkuttelulla, jonka jälkeen haava tulee kuivata huolellisesti. Karvoja kannattaa poistaa haavan läheltä, ettei pääse hautumaan ja kuivahtaa nopeammin.

VESI vanhin voitehista – jotkut haavasumutteet saattavat sisältää lisäaineita, jotka saattavat allergisoida esim. Basimycin on yleisesti herkistävä.

KYNSIVAMMAT

Kynsivammat ovat suhteellisen yleisiä. On hyvä pitää kynnet lyhyinä. Jos vaurio on juureen saakka suosittelee eläinlääkäri usein koko kynnen poistoa. Bakteeri saattaa levitä luuhun asti. Huolellinen puhdistus ja suojaus kevyellä siteellä on tärkeää.

SILMÄVAMMAT

Silmävammoihin tulee aina suhtautua vakavasti. Haavat silmäluomissa tai itse silmässä oireilevat joskus yllättävän vähän. Koira on aina vietävä eläinlääkəriin, joka osaa tutkia silmät. Lisävauriot estettävä esim. kaulurilla. Jos silmä vaivaa tai kutiaa, koira pyrkii sitä hieromaan tai rapsuttamaan. Jos silmä luiskahtaa ulos esim. kovan iskun voimasta, se on saatava nopeasti takaisin ja pidettävä kosteana ja koira kuljetettava nopeasti eläinlääkəriin.

TASSUSIDE

Jos tassussa on haava, on muistettava varpaanvälien pehmustus, vaikka vanulla (myös kannuskynsi). Sideharson tulee olla joustavaa, mielellään itsetarttuvaa. Jos mahdollista varpaita tulee jättää hieman näkyviin. Side ei saa olla liian kireällä. Sormen mentävä väli on hyvä. Side on pidettävä kuivana ja puhtaana ja vaihdettava riittävän usein.

MURTUMA

Kiireellisesti lääkäriin, jos epäilet, että koiran jalka on murtunut. Raaja tulee pitää liikkumattomana. Tarvittaessa lastoitetaan vaikka tukevalla oksalla. Avomurtumat on aina suojattava ja koiran ei saa antaa nuolla haavaa.

VERENVUODON TYREHDYTTÄMINEN

Raajassa runsas verenvuoto on tyrehdytettävä kiristysiteellä, jota pitää löysätä välillä. Reilusti sideharsotaitoksia haavan päälle, ympärille side, tarvittaessa painetaan kädellä. Aina eläinlääkäriin viipymättä. Pienemmätkin haavat tulee suojata likaantumiselta.

PALOVAMMAT

Palovammat jäähdytetään viileän veden alla ja suojataan kevyellä siteellä, jos mahdollista. Sinkkivoidetta voidaan käyttää haavaan. Kipulääkettä vamman mukaan.

KYYNPUREMA

Koira tulee pitää mahdollisimman liikkumattomana ja toimittaa AINA viipymättä eläinlääkäriin. Kyyntablettia ei tule antaa koiralle, ellei puremakohdan turvotus uhkaa hengitysteiden tukkeutumista (+ eläinlääkäriin on pitkä matka). Suurin vaara on myrkystä aiheutuvat maksa- ja munuaisvauriot sekä puremakohdan infektoituminen. Eläinlääkärissä koira nesteytetään (tiputus) ja se saa kipulääkettä ja tarvittaessa antibioottikuurin.

HYÖNTEISTENPISTOT

Ampiaisen pistoon (myös hyttysen ja mäkäräisen puremiin) ensiapuna voi antaa kyyntabletin, annostus 1tabl / 10kg. Usein hyönteisten aiheuttama turvotus laskee myös itsestään.

PUUTIAISET

Puutiaiset eli punkit tulee poistaa mahdollisimman pian koiran iholta. Tämän hetken tietojen mukaan ne eivät eritä sylkeä kahteen ensimmäiseen tuntiin. Poisto esim. punkkipihdeillä ja puremakohta puhdistetaan huolella. Seurataan koiran vointia ja puremajälkeä.

VIERASESINEET

Vierasesineitä voivat olla vaikkapa kepit, tikut, kivet, luut, sukat tai erilaiset esineet. Koska ne eivät kuulu koiran ruokavalioon ne saattavat aiheuttaa vakavia ongelmia. Jos epäilee koiran nieleesseen vierasesineen, ei sitä koskaan kannata yrittää saada oksentamaan.

SUUSSA, NIELUSSA TAI RUOKATORVESSA

Oireena kuolaaminen, suun raapiminen, yökkiminen ja hengitysvaikeudet.

MAHASSA TAI SUOLISTOSSA

Oireena oksentelu, kipuilu, joskus myös syömättömyys. Saattavat viipyä mahassa pitkään ja vaativat leikkauksen jossa poistetaan.

Terävät esineet kuten linnunluut ja kepit saattavat rapia ja puhkaista vatsakalvon tai suolen. Nopeasti ensiapuna kannattaa antaa tankoparsaa (esim. säilykepurkissa). Yleensä koira syö tankoparsaa ja sitä kannattaa antaa useita kertoja pienin väliajoin. Se kiertyy terävän esineen ympärille ja ne saattavat poistua elimistöstä vahingoittamatta sitä.

Parafiiniöljyä kannattaa antaa ruiskulla suuhun max. 2-3 päivän ajan. Isolle koiralle jopa 60ml kerrallaan. Se toimii liukasteena ja estää tukoksia.

Eläinlääkäriin kannattaa mennä varmistamaan onko kyse vierasesineestä tai alkavasta tukoksesta.

Tulehdukset suolistossa ja mahalaukussa ovat hankalia hoitaa ja kivuliaita koiralle.

MYRKYTYKSET

Mikäli epäilee koiran saaneen myrkkyä, kannatta ottaa välittömästi yhteys eläinlääkäriin, jotta voidaan arvioida oireenmukainen hoito. Ensiapuna käytetään oksennutusta tai lääkehiiltä.

OKSENNUTUS

Mikäli myrkky ei ole syövyttävää, eikä tajunnan taso ole alentunut ja myrkyt saamisesta on vain lyhyt aika.

Jos koira oksennutetaan, annetaan sille reilu annos pehmeää ruokaa ja suolasta muotoiltu kostea pallo asetetaan koiran kielen päälle mahdollisimman taakse. Koiran kuonosta voi pitää kiinni, jotta koira nieleesee suolan. Suolaa annetaan kerta-annoksena 0,5-2tl ja annostusta ei saa uusia!

Toinen oksennutuskeino on antaa koiralle max. 1,5% vetyperoksidia ruiskulla suuhun 1ml / kg. Tämän voi tarvittaessa uusia kerran. Jos oksennutus ei onnistu kotona eläinlääkärillä on injektiovalmisteita.

LÄÄKEHIILI

Estää myrkkyä imeytymästä. Annetaan murskattuna, 1-3tabl / kg.

MYRKYTYSILOJA AIHEUTTAVIA AINEITA

(Tulehduskipulääkkeet aiheuttavat ruoansulatuskanavan ärsytystä ja verenvuotoja, munuais- ja maksavaurioita. Ibuprofeini aiheuttaa keskushermosto-oireita.)

– Ibuprofeini: 50-125mg / kg → maha- ja suolisto-oireet, yli 175mg / kg → munuaisvauriot, yli 400mg / kg → hermostolliset oireet.

- Oksennuttaminen 1-2h kuluessa, lääkehiili 1-2vrk ajan, vatsansuojalääkkeet, nesteytys eläinlääkärillä.

– Aspiriini: yli 50mg / kg → maha- ja suolisto-oireet, 100-500mg / kg → munuaisvauriot.

- Oksennuttaminen 1-2h kuluessa, lääkehiili 1-2vrk ajan, vatsansuojalääkkeet, nesteytys eläinlääkärillä.

– Parasetamoli: Imeytyy nopeasti (kissoille erittäin myrkyllinen, tappava).

Yli 75mg /kg → oireina oksentelu, syömättömyys, vaiheisuus. Ensiapuna oksennutus PIAN, lääkehiili kerta-annoksena ja tukihoido eläinlääkärissä.

– Ksylitoli: aiheuttaa hypoglykemian eli alhaisen verensokerin. Oireina oksentelu, heikotus, tärinä, kouristelu, tajuttomuus. Voi aiheuttaa maksavaurioita ja hermosto-oireita. Jo 0,1g / kg voi aiheuttaa oireita (yksi purkkatyyny / 10kg on hengenvaarallinen).

Oireet ilmenevät nopeasti, n. 10-15min syömisestä. Jos koira on oireeton, voi yrittää oksennuttaa. Kotihoitona sokeripitoinen ruokinta tiheästi nostamaan verensokeria. Tajuttomalle voi sivellä hunajaa ikeniin. Tukihoido eläinlääkärissä.

– Suklaa: Teobromiini ja kofeiini aiheuttaa myrkytystilan.

Myrkylliset annokset: tumma leivontasuklaa 1,4g / kg, tumma suklaa 4g / kg, maitosuklaa 10-13g / kg.

Oireet ilmaantuvat 1-4 tunnin kuluessa. Oireita ovat oksentelu, ripuli, sydämen tiheälyntisyys, rytmihäiriöt, käytösmuutokset ja tärinä. Ensiapu oksennuttaminen 2-6h kuluessa, lääkehiili 1-3vrk ajan ja muu tukihoido eläinlääkärillä.

– Rotanmyrky: Hyytymistekijöiden määrä veressä vähenee, verenvuototaipumus. Imeytyy nopeasti, monet myrkyt pitkävaikutteisia.

Oireina verenvuodot keuhkoista, ruoansulatuskanavasta, limakalvoilta jne. Oireet alkavat usein vasta 2-5pv kuluttua. Ensiapuna oksennutus ja lääkehiili. Joka tapauksessa eläinlääkəriin 2-3vrk kuluttua veren hyytymisen testaus, K-vitamiini pitkänä kuurina, tukihoido.

– Muita myrkyllisiä aineita:

- Sipulit (aiheuttaa anemiaa)
- Viinirypäleet, rusinat (aiheuttaa munuaisvaurioita)
- Macademiapähkinät

LÄMPÖHALVAUS

Riskiryhmät: ylipainoiset, lyttykuonoiset, sydänvikaiset tai kurkunpäähalvauskoirat.

Oireina läähätys, levottomuus, tummat limakalvot, tajunnan tason aleneminen, huojuminen ja voimattomuus.

Ensiapu: Jäähdytys viileällä vedellä (ei jääkylmää), märät pyyhkeet ja juotavan tarjoaminen. Jäähdytys lopetetaan kun ruumiinlämpö on n.39 astetta.

Lämpöhalvaus aiheutuu yleensä kuumasta. Koira on kuumassa autossa tai auringonpaisteessa tai yllirasittuu helteellä. Varsinkin uroksilla on riski saada lämpöhalvaus kiihtyessään tai reagoidessa juoksuisiin narttuihin, vaikkei olisi kuuma ilmakaan.

Lämpöhalvauksessa koiran tila on hengenvaarallinen ja vaatii nopeaa hoitoa!

ONNETTOMUUSTILANTEET

Tarkistetaan hengitys (esim. peilillä), pulssi, limakalvot, tajunnan taso, onko suuria verenvuotoja.

Siirretään koira varovasti esim. peiton avulla. Tarvittaessa kuonoside. Pidetään lämpimänä ja toimitetaan pikimmiten eläinlääkäriin.

PUHALLUSELVYTYS

Koiran suu kiinni, puhalletaan kirsuun. Tarkkaillaan rintakehän liikettä. Pienillä koirilla varovaiset puhallukset. 12-20 puhallusta minuutissa.

PAINELUELVYTYS

Koira oikealla kyljellä. Painelu kämmenellä tai yhdellä kädellä. Alle 7kg koirat 120 painelua minuutissa. Yli 7kg koirat 80-100 painelua minuutissa.

Koiran elvytys 2 puhallusta / 15 painelua tai pelkkä painelu.